

Sămănătorul

Revistă Săptămânală

Director: AUREL C. POPOVICI

SUMARUL :

AUREL C. POPOVICI — Alexandru Mocsonyi.
A. POPOVICI BANĂȚEANU. — Casa ei (poezie).
E. COSTAȘ — Zi de îndoială (schiță).
VICTOR VRÂNCEANU. — Sonet.
T. POPOVICI. — Povestea Soarelui (sfârșit).
A. BOLINTINEANU. — Cântec (poezie).
G. VLĂDESCU ALBEȘTI. — Cântec.
C. RADULESCU CODIN. — Ciuhurezul și grangurele (legendă)
CORNELIA TEODORESCU. — Primăverii (poezie)
REVISTA GENERALĂ. — O nouă dramă istorică. — Curs de stenografie. — Un almanach bucovinean. — Literatură aromână. — Reviste românești. — Un mare neajuns al vieții politice în Franța. — Foloasele cărții.
GOETHE. — Cugetări în proză.
RASPUNSURI.

Exemplarul 20 bani

«MINERVA». — București.

„MINERVA” INSTITUT DE ARTE
GRAFICE ȘI EDITURA

B-dul Academiei 4.— Edgar Quinet 3.—București

A APARUT:

**NE CHIAMĂ
PĂMÂNTUL
POEZII**

DE

Octavian Goga



PREȚUL LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMĂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTAȚIA

B-dul Academiei, 3,
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

ÎN țară 10 lei
În străinătate 12 »

ALEXANDRU MOCSONYI

Se stânse și el. Cea mai mare autoritate românească în Banat, Ardeal și în Țara Ungurească. Autoritate morală întemeiată în mari calități personale, nu numai în ranguri și averi moștenite.

L'am cunoscut personal, căci a fost căpetenia, în prima linie, a noastră, a Bănățenilor. Politicește numai a mea *nu*, — căci am fost poate singurul Bănățean care m'am împotrivit cu hotărîre politice sale anti-memorandiste de prin 1890; am fost un timp singurul *frondeur* din Banat față de Alexandru Mocsonyi; până ce în cele din urmă foarte mulți Bănățeni se alăturară la politica demonstrațiunii memorandiste la Viena. De atunci multe s'au schimbat.

Mocsonyi a avut o situație excepțională. O inteligență neobișnuit de limpede, un caracter de bronz; o avere foarte mare. Nu i-a lipsit decât temperamentul omului politic. Era statornic, dar lipsit de energie, de inițiativă, de dor de *acțiune*.

Am cuvinte să cred că n'a văzut situația, mai ales de pe la anii 70 încoaci, decât prin prizma unei, aș zice, istorice supărări; a unei mahniri naționale, foarte explicabile, nu-i vorbă, ce parcă mai ales în dânsul se întrupase. El n'a uitat, și n'a vrut să uite nici-o-dară, că împăratul Francisc Iosif I. ne-a sacrificat, fără împotrivire. Dar Mocsonyi era un om cu deosebit tact politic. Era distins și în supărarea sa. Distins prin cumpăt în idei, prin forme alese în rezistență.

Politica împăratului, cu desăvârșire filomaghiară, el, firește, nu o mai putea susține; cea ungurească, mai puțin; iar Românii i se păreau slabi. Nu erau slabi de fapt, — ci așa i se păreau lui. Pentru că el însuș nu i-a prea cunoscut, și pentru că el însuș era un om suferind. Românii *puteau* fi cu mult mai tari decum i se păreau lui. Dacă Alexandru Mocsonyi ar fi fost om de acțiune, *ein Tatenmensch*, cum zic Nemții. Închipuiți-vă un Mocsonyi, atât de inteligent, atât de cult, de bogat și cu prestigiul unei vechi familii de patricieni, pe care

tot poporul o respecta și o iubea, închipuiți-vă zic că acest Alexandru Mocsonyi ar fi inaugurat *de mult, el însuș*, singura politică rațională în Transilvania: o activitate *parlamentară cu tot cumpătul, dar și cu toată energia ce comportă o asemenea politică*, — deci cu o inteligență și puternică organizație *vie* (nu pe hârtie!...)

Eu am spus-o adese-ori: dacă Mocsonyi însuș nu depunea, deja prin anii 1870, armele parlamentare; dacă, din contră, el însuș ar fi căutat să se termine odată cu acea nespus de greșită politică «pasivistă» a Ardelenilor, — și el *putea* izbuti chiar atunci, — e aproape sigur că Românii nu ajungeau în situația deplorabilă în care se sbat de patruzeci de ani. Am credința că această situație *se putea* evita, cu Românii așa cum sunt! Dar Alexandru Mocsonyi ar fi trebuit să facă, ceea ce au făcut și fac toți câți vor să combată în mod hotărât o demagogie periculoasă: *să lupte sistematic, zi de zi, în contra ei! Să lupte în mod real!* Nu prin două-trei biete gazetețe, («*Luminătorii!*»), ci mai întâi printr'o presă serios organizată, — iarăș o întreagă «chestie» pentru mulți! — și apoi pe *toate* terenurile vieței publice: prin întruniri, prin asociații politice, prin alegeri, în Parlament, în congregații, în comune, prin Memorande și deputații la Viena ș. a. Căci *atunci se puteau face toate acestea!* Ungurii nu îndrăzneau să ne violenteze atunci, cum au îndrăznit 20—30 de ani în urmă! Și împăratul era mai ușor de convins *atunci* decât după atâtea decenii de «pasivitate» idilică. —

Dar Mocsonyi, pe lângă multe calități nobile, n'a avut, din nenorocire pentru noi, energia necesară omului politic. El a fost prea mult teoretic, prea puțin practic. În «*Conștiința Națională*», pe care a publicat-o mai întâi în Almanahul «*României June*» dela Viena, — tocmai atunci eram și eu în comitetul acestei societăți — el se arată naționalist din școala italiană. Fără a face vre-o paradă de erudiție de prisos, el se vede totuș a fi fost inspirat în mod prea unilateral de Mazzini, Mancini, Mammiani și alți teoreticieni italieni ai principiului de naționalitate, cu excepția că nu era revoluționar. Și de aceea, toată nădejdea lui era că «*curentul dinamic*» — cum se exprima el — va fi înlocuit, în dezvoltarea popoarelor, de «*curentul etic*» — și, în aceeași măsură, toate naționalitățile se vor constitui în mod liber, în unități naționale... Teorie frumoasă, dar greșită. Căci de fapt, curentul etic e un eufemism, și Dumnezeu știe câte secole sau milenii vor trebui până ce va dispărea rațiunea forței, «*curentul dinamic*» — *dacă* va dispărea vre-odată din lume. Eu unul nu cred într'un asemenea raiu pe pământ. În orice cas, totdeauna mi s'a părut greșit să așteptăm ca vrășmașii noștri să devină mai «*etici*», iar noi până atunci să stăm în pa e

cu mâinile în sân.... În orice cas, nu noi avem să schimbăm firea omenească și a lumii. Iată motivul principal pentru care eu comisesem păcatul greu, — pentru Bănățenii noștri de atunci, — de a combate politica lui Mocsonyi.

O altă maximă a politicii sale era o quasi prestabilită «comunitate de interese» între Maghiarism și Românism, cu perspectiva unui nou dualism maghiaro-român. Ceeace implica, firește, o luptă pe două fronturi: și contra Vienei, și contra *tuturor* micilor națiuni slave și autonomiste din imperiul habsburgic și din Orient; politică, pentru multe și adânci motive, irealizabilă și care, slăbind pozițiunea noastră față de Unguri, ne ruina și la Viena și în multe alte puncte importante pentru noi, politică în orice cas desastroasă.

De fapt, Mocsonyi a fost mai mult filosof, în felul lui, decât fire de om politic. Iar omul nu-și poate construi el însuș natura sa intimă. Mocsonyi a făcut în politică cât a putut. În schimb, pe teren cultural el a sprijinit puternic biserică, școala și cultura estetică a Românilor. Doar numai pentru clădirea catedralei românești din Sibiu el a dăruit 60.000 coroane! Român cu multă tragere de inimă pentru Români, Mocsonyi a fost în acelaș timp un om de absolută lealitate și corectitudine, blând și drept. A fost unul din marii Români pe cari ni-au dat frații noștri din Macedonia. *Șaguna, Gojdu, Mocsonyestii* — ce Aromâni distinși! Și ce popor de valoare trebuie se fie Aromânii dintre cari s'au ridicat! Și ce puțin îi știe prețui România liberă, deși, Doamne, cât de necesari i-ar fi !...

AUREL C. POPOVICI.

CASA EI

*Stă zâmbitoare sub răchită
O casă albă, colo'n vale,
La care-adesea, stând în cale
Imi țin privirea pironită...*

*Și nu-i vre-o casă mândră, frate,
Dar mie-o vrajă mi-o'mpresoară,
Că, vezi, e'n ea o inimioară
Ce numai pentru mine bate.*

A. POPOVICI-BĂNĂȚEANU.

ZI DE ÎNDOIALĂ

Colinde, colinde
 E vremea colindelor.
 Căci ghița se 'ntinde,
 Asemeni oglinzilor
 Și tremură brazii...
 M. EMINESCU.

Pe nesfârșita întindere de zăpadă vântul își duce năpraznic valurile-i înghețate.

În calea lui, pădurile întunecate își pleacă fruntea închinându-se și parcă într'o sforțare uriașă ar vrea să pornească razna peste dealurile ce în zadar încearcă de ani, să urce.

Și parcă o întreagă orchestră cântă această frământare în mii de tonuri șuerătoare și parcă mii de capelmaștri își mișcă mii de brațe negre că să o conducă, cântăreți și conducători în același timp. Când și când, câte unul se pleacă într'o parte ca amețit și trăsnind tare cade rupându-și cu zgomot mut brațele înghețate ce se cufundă în omăt, dar cântecul urmează înaintea tot mai repede și vâjăitul și șueratul devin tot mai amețitoare.

Din vârful dealului ce-l străjuește, tupilându-și parcă în zăpadă casele ce de sus par niște jucării, satul din vale abia se vede prin pulberea albă ce mereu se învârtește între cer și pământ. Frânturi de glasuri omenești, câte un răget de vită insetată sau flămândă, de abia ajung ca venind de pe altă lume, până la casa stingheră ce stă cățarată ca o pasăre, sus, pe vârful dealului, sub coasta pădurei.

Pe vatra mare ce umple un sfert din odaia mai mult goală, ard trosnind și ridicându-se până la prichiciul hornului mare de'ncape un om prin el, pălălăi roșcate care joacă mereu.

Hi! cât de strașnic pare Neculai Varnic când îl vezi înalt și voinic cum nu-i găsești păreche, tot îl înmoaie și pe el câte odată gândurile, și-l fac să se creadă mai slab decât un copil. -- Iaca, acum stă rupt parcă de șale, pe un butuc în fața vetrei și-și țintește ochii în lică-reala focului ce-i dogorește obraji. Stă așa cu capul sprijinit în palmele noduroase și se gândește la ce se poate gândi un om ca el care de ani stă aici tovarăș cu fiarele sălbatece. Cam așa : că n'are și el cu cine să schimbe o vorbă, că toți se uită chiorăș la el parcă li-i dușman, că se feresc de el ca de-un eșit din ocnă.

«Dă, parcă eu nu știu că la o iarnă așa de grea is oamenii nevoeși, că n'au cu ce să-și facă o mămăligă, că-s vai de capul lor? Dar ce pot să le fac eu, păcatele mele?».

Și-acuma-i sună în ureche glasul «Domnului Șăf»: «Mă! să bagi de samă ca nici o surină să nu iasă din pădurea statului, că 'nfunzi pușcăria! Auzi? să-ți faci slujba în conștiință».

Așa i-a strigat, și unul ca el ce putea face alta decât să asculte? Și și-a făcut *serviciul* în «conștiință» și de pe urma lui mulți săteni au bătut drumurile pe la judecătorii pentru «dilicte», mulți au gustat din pâinea uscată a temuiței și mulți au privit cu ochii umezi cum le este luată vita de muncă din bătătură.

«Or fi vr'o douăzeci? Hai?» se gândește Neculai și nu se mai miră de ce e ținut de toată lumea ca dușman.

Afară amurgul începe a-și întinde umbrele dătătoare de neliniște, peste tot cuprinsul.

Pe pereții scorojiți saltă și se schimbă petele de lumină roșietică a focului. Din când în când, dela pușca acățată d'asupra patului, pleacă câte o lucire repede de oțel.

Umbra lui Neculai înnegrește cu forma-i ciudată jumătate din perete. La colțurile strașinei vântul mai liniștit vâjâe și șueră domol, parcă descântă.

Deodată, într'o clipă de liniște, parcă de departe tare se aude tac... tac. Neculai Varnic ridică capul ce'n bătaia focului pare de bronz și rămâne nemișcat.

Tac... tac s'aude iar, limpede. «Îi vr'un proklet la lemne» mormăe Neculai, și sudue. Trage repede cojocul pe mâneci, desprinde pușca din cui și ese afară. Valul de vânt rece care-l isbește în față, îl face să lăcrămeze. Stă o clipă, neștiind încotro să apuce și pe urmă o ia repede prin desișul din stânga. — În margina poenei, zdruncinat de loviturile puternice de topor, un fag își clatină trupu-i înalt, își îndoaie brațele și le ridică 'n sus ca cerând ajutor și deodată trăsning prelung se pleacă într'o parte, cade spulberând în toate părțile zăpada.

Nici nu-și dă seamă Neculai, când a strigat si-a pus mâna pe hoțul îngrozit, trântindu-l.

— Nu mă omori, mă frate, mă Neculai, — geme omul îngrozit, — fie-ți milă mă, nu fii căne.

— Tu ești, Ilie? întrebă Varnic.

— Eu îs, iartă-mă mă, dă-mi drumul, — se roagă. Te-o răsplăti Cel de sus.

Pentru întâia oară, prin sufletul dintr'o bucată al lui Neculai trece o umbră de îndoială. «Mare lucru și nevoia,» se gândește, «la ce 'mpinge pe om». «Nu știi, mă, că nu te poți strecura de mine. Ce ți-a venit?»

— Ce să fac, bade Neculai, ce puteam să fac? Lemne 'n casă. nu; parale, nu; socotește și d-ta. Și mâne Crăciunul: să nu fie un gătej în vatră, am fată mare, ce pot face?» — zice domol hoțul, scuturându-se de omăt, cu glasul înecat.

Neculai tace și deodată și-aduce aminte de casa lui, de părinți și de o zi ca asta, când a venit jandarmul și a luat pe tătâne-său legat și el cu toți frații plângeau și ziceau: «Nu te duce tată-i, nu te duce» — și tată-său și-a pus capul în piept și dus a fost, fără să se mai uite în urmă.

— Hai măi Ilie, du-te cu D-zeu, da să nu te mai prind că-i greu. Omul înjugă boii și dă să plece.

— Da nu-mi faci procest, Neculai? — întreabă sfios uitându-se înapoi.

— Ia-ți și copacul măi, da vezi să nu te zărească cineva.

Și boii într'un nor de aburi pornesc încet. E noapte acum.

Neculai Varnic își îndreaptă pușca 'n spate și o ia încet spre casă; a cuprins și tănuit totul. Prin ceața deasă ce s'a lăsat și-a învălit pământul, lătrăturile de câni și glasurile omenеști se aud deslușit ca pornite de aproape tare.

Deabia intră Neculai în casă și mai întetește focul, când bătăi în poartă îl fac să iasă în pragul casei.

— Cine bate acolo? — întreabă răstit.

— Ia poftim încoace, bade Neculai, așa hm! stai la căldură și hoții cară pădurea Statului, hai?

— Trăiți Domnule șef, acuma am venit din inspecție.

— Ce mă, eu spui minciuni? De unde eșia sania cea cu un copac din pădure? Taci? Ține calul de ici!

Și acum la lumina galbenă a gazornitei, odaia pare tristă, pustie de goală ce-i. Umbra «Domnului șef» se plimbă, făcând mișcări cari aleargă uriașe înnegrind pereții.

— Te-ai dat și tu cu tâlharii?

— Dă! Domnule șef, m'am gândit la mine, dar tot nu m'am îndurat. Om is și eu. Judecați și Dumneavoastră. Ma-ți da afară nu mă-ți da, eu mă supun. Ce pot să fac? Am greșit, am greșit. Acū s'a isprăvit, mi-oi lua plata.

Vorbește fără răsvrătire, fără mare părere de rău, cu glasul îmuiat ca după o mare restriște.

Domnul șef stă și se gândește ce trebuie să facă. De o parte datoria, exemplu rău, de altă parte nevoia, soarta...

Și nici pe el nu-l cruță amintirile. Cine poate să se apere de ele în ajunul unei așa sărbători, când te vezi singur în mijlocul străinilor.

Măsoară mereu odaia, cu mâinile 'n buzunar, cu capul plecat. Neculai stă în picioare lângă uşă cu mâna 'n chimir, cu ochii țințiți în foc. Amândoi tac.

Intr'un târziu zîse domol: «Scoate calul, Neculai».

Ceața d'afară s'a îngroșat de s'o tai cu cuțitul.

De odată parcă alături glasuri subțiri de copii răsună:

Că vă vin colindători
Florile dalbe.

O izbitură de uşă astupă o clipă cântecul:

Și nu vă vin nici c'un rău
Florile dalbe.

În trap mărunt, țăcănind pe zăpada ce-a 'nghețat, calul se depărtează și se perde 'n ceață deodată. Cântecul se topește domol, tot mai încet, mai încet.

Gazornița stânsă, odaia parcă iar s'a înveselit la lumina focului.

Un urlet sfâșietor de durere și de furie în acelaș timp, un urlet de lup aproape de pradă cutreeră văduhul.

Din toate desigurile pădurei răspund altele mai grozave, mai înfiorătoare și concertul fiarelor începe îngrozind parcă tot cuprinsul.

Depart s'aude o troznitură puternică. O fi căzut vr'un copac în pădure sau a împușcat cineva?

Afară pe nesfârșita întindere de zăpadă vântul își duce năvalnic valurile-i înghețate, lovind unele de altele crengile copacilor.

E. COSTAȘ.

SONET

*La cea dintâi a zorilor ivire —
De'i scris a mai avea de zori tu parte —
Vei fi de multă vreme dus departe
De tot ce'i azi ruină și strivire.*

*Vei fi plecat. Și fără'mpotrivire:
Castelul viselor — ce te desparte! —
Pustiu și mut, cu zidurile sparte,
Nu'ți va fi'ntors nici ultima privire...*

*Ci cînd vor trece'n largul libertății
Pe valul vieții, luminoase nave,
Vor auzi — prin cîntec, șgomot, glume —*

*Gemând pe stâncile Singurătății
 Ecouri stinse, tânguiri bolnave :
 — Eu nu mai am nimic, nimic pe lume !*

VICTOR VRÂNCEANU.

POVESTEA SOARELUI

SFÂRȘIT

Îi pierise toată nădejdea de-a mai găsi și se ciudea amarnic, că nu se gândise să ia vre-una de acasă... Dar mai scotocind ea prin cea *boccea* cu lucruri aduse dela părinți... căci dă... n'o lăsase al de tat-so să plece așa cu mâna goală, ori câte bunătăți și scumpeturi avea ea... și-i pusese acolo de toate : ba un căieraș de lână țigae, ba un vâlișor de pânză. ba niște tort de cânepă și între ele ș'o țoșcă de gujulii (mere, vișine uscate). Și, cum vă spuneam, scotocind ea prin *boccea*, inima îi sări din loc dând și de-o lumânare de ceară curată, făcută de mâna lui tat-so din știubeiele lor și pe care avusese grijă s'o pue bătrâna... «poate i-a trebui, că-i tânără acu, nu bagă de samă, dar mai încolo, dac'a mai îmbătrâni să n'ajungă la vorba mea și să facă așa cum am învățat'o» — se gândi mătușa, când o așeză între cele *hâldăcuri*...

Când începu s'amurgească, luă lumânarea, o aprinse la flacăra țâșnită din scăpărarea a două pietri de diamant și o așeză după spusa mă-sii.

Sara, după ce veni, Soarele se mai hârjoni, ce se mai hârjoni cu fata, așa pe întuneric ca 'n toate serile și în cele din urmă, culcându-se, adormi numai decăt.

Când văzu fata, că doarme sănătos, se smulse binișor din așternut trase cofa de sub pat, îi luă legătura, ce-o astupa la gură și ridică lumânarea deasupra patului.

Razele lumânării curseră pe pat și din oghialul țesut din pânză de aur bătută cu boabe de pietre scumpe, răsări capul Soarelui cu fața albă, cumu-i spuma laptelui, mângâiată de părul capului, galben — ca aurul — ce se revărsase în crețuri pe perna țintuită cu nestimate... Era de-o frumusețe, cum nu s'a mai văzut și nici s'a mai pomenit de cându-i lumea și pământul... dă!... era Soarele... și... dacă n'a fi el frumos și arătos, apoi cine noi n'om fi de lepădat, dar vezi, că el ne întrecea pe noi aștialți muritori pe toți!...

Și cum l'a văzut așa de mândru și frumos, pârdaunica de inimă îi dete ghez, să se plece să-l sărute... dar... păcatul — se vede c'o păștea!...

Cum se plecase să-l sărute, o picătură de ceară fierbinte se prelinse și se slei pe obrazul Soarelui, frigându-l, de sări acesta *arsa* 'n sus, de usturime.

— Ah !.. Ce-ai făcut, femeie nesocotită, ce mi-ai fost ?... — făcu acesta, cu durere !.. Nu te ai mulțumit cu cele ce aveai și cu viața, ce-o duceai... ți-a trebuit să afli taine rânduite, de Ziditorul lumii, pe cari nu trebuia să le știi ?..

Cine te-a 'nvățat și ți-o scornit în cap dorinți rele, că *avau* de rău ți-a mai priit, iar dacă cumva oi fi făcut din capul tău, apoi prost cap ai mai avut !..

De-acu rămâi și-ți plânge păcatul, că eu m'am dus. Și dacă ți-a fi să mai găsești vr'odată fericirea și bunurile pe cari le pierzi acu, să mă cauți cu opinci de fer și cârjă de oțel «*Unde iurba crește și'n patru se împletește*».

Și cât te-ai șterge la ochi, a și pierit, iar fata — a doua zi — se trezi de odată singură «*cuc*» în mijlocul unei pustietăți.

Ei !.. ce să facă acum, trebuia să-și înghită nodul amar al nesocotinții !.. căci vorba ceea : «*capul face, capul trage*».

Se mai gândi ea la bunătățile și traiul tihnit, ce-l avuse, dar pace, să i se mai facă ceva din *măgan* !..

Atunci, unde nu se puse sărmana fată pe un plâns înecat de suspine, de-i sălta carnea de pe dânsa !.. Plânse ea cât plânse așa ; dar dela o vreme își luă de samă, că cu plânsul nu va folosi nimic. Iși puse genunchii la pământ și cu lacrimi se rugă la Maica Domnului, ca să n'o lipsească de dragoste ea de mamă.

Acu era acu !.. Incotro s'o apuce ?

Se gândi deci, să se ducă mai întâi a casă la părinți să le ducă bucurie !.. și să se chibzuiească cu dâșii, ce-i de făcut ; dar încotro s'apuce, ca să găsească satul ?!

O luă și ea așa *razna*, lăsându-se în nădejdea Maicii Domnului și în știrea lui Dumnezeu !..

Și merse ea așa de-a dreptul prin miriști pline de *ciurlani*, prin păduri întunecoase, de nu se zărea nici cerul, tăind ape, ce-i răcoreau picioarele sângerate de *coșcani* (ghimpii unor copăcei), până ce împlini trei ani în capăt. Atunci abia ajunse în satul, în care trăiau părinții ei.

Aceștia când au văzut'o în halul, în care se găsea, cu hainele numai sdrențe, până ce-o apucase ghimpii sgorghinilor și măcieșilor de prin țiglisurile prin care trecuse și schimbată de părea mințită, începură a se boci și a se trage cu mânele de părul capului. Fata le povesti cu sughituri și bocindu-se, toată pătărania... Bătrâna își blestema ceasul, în care diavolul o îndemnase să umble după *bozgoane*.

Era o supărare și o durere pe capu-le, de ți se rupea inima de jalea lor. După ce-și mai ostoiară plânsul, fata cu nădejdea în puterea *Celui de sus*, își tocmi o pereche de opinci de fer și un toiag de oțel și sărutând mâna bieților părinți zise : «*Doamne ajută*» și plecă. Unde ? Nici ea nu știa !

Bătrânii o petrecură, hăt !.. până 'n colo departe de sat, rugând'o să

nu-i lase cu amarul în suflet și să nu se mai ducă, să-l caute pe bărbat'so, ci să stee pe lângă ei, căci ca mâni poimâne, or să 'nchidă ochii și cui să rămăe tot strânsul lor... că dac'a mai avea parte, s'a mai găsi el vr'un bărbat și pentru dânsa în lumea asta cătu-i de mare... Dar fata, ți-ai găsit să se mai potrivească îndemnurilor lor... Ce-i ardea ei acu de avutul și jalea părinților! Pe dânsa o mistuia alt foc mai mare și-i pârjolea inima... Era dorul de bărbat... căci ce i-ar mai folosi ei viața, dacă n'ar trăi cu bărbatul, de care se lipise cu tot sufletul și dragostea dintâi și pe care i-l hărăzise Dumnezeu! Mai bine moarte, decât traiul cu altul!

Fata mai luându-și înc'odată rămas bun dela ei, plecă înainte, iar al'de tat'su se întoarseră cu inima sfârșită de durere, acasă.

Despărțindu-se de bătrâni, fata o luă la picior și se afundă în adâncurile depărtărilor. Străbătu cărări și drumuri pustii și întortochiate, ce duceau prin codrii necălcați de picior omeneșc, prin văgăuni și văzdoage, prin care mișunau jigăniile de i se făcea părul capului măciucă, prin coclauri și pustietăți pline de coșcani, ce-i sfășiau îmbrăcămintea și carnea trupului. Merse ea așa, vreme de câțiva ani de-ai noștri, până ce într'o zi întâmplarea o scoase la chilia *Sfintei Vineri*. Cunoscând ea, că aici trebuie să fie un loc sfânt, se abătu din cale și bătu la ușa chiliei.

Sf. Vineri eși afară și starea nenorocită a ființei dela poartă băgându-i în suflet milă, o primi înăuntru.

După ce-i oleji foamea c'un corn de prescură ș'un pahar de vin, o întrebă:

— Ce te-adeuce prin locurile aeste, pe unde n'a ajuns încă picior omenesc?

— Ei! Ce să m'aducă, măicuță, alta... decât păcatele!..

Și începu a-i povesti cu glasul tăiat de oftări, toată întâmplarea pe care noi o știm, întrebând'o la urmă, dacă nu știe «unde iarba crește și 'n patru se 'mpletește».

— Cum nu te-ași îndrepta, măicuță, dac'ași ști!.. Dar te-i duce la sorămea Sâmbăta... Poate că ea te va putea îndrepta.

După ce-și mai odihni trupul sleit de puteri, sărută mâna Sfintei și plecă mai departe în paza *Celui de sus*.

Umblă ea iar prin pustiuri și prăpăstii întunecoase, sui dealuri și costișe repezi de se ducea năvoloaca la vale, când se scăpăta de pe povârnișuri. Si merse, merse așa până ce, după multă vreme, ajunse la chilia *Sfintei Sâmbete*.

Bātu și aici la poartă și Sfintei fiindu-i milă de starea ei jalnică, o primi în chilie. După ce-și prinse inima ș'aici c'un corn de prescură ș'un pahărel de vin, Sfânta o întrebă ce-o poartă dorul pe locurile acestea pustii, iar fata, povestindu-i nenorocirea ei, o întrebă de locul unde iarba crește și 'n patru se 'mpletește. Dar și Sfânta Sâmbăta n'a putut să-i spună nimic, ci a îndreptat'o la sora ei mai mare, *Sfânta Duminecă*.

Așa, sărută ea mâna Sf. Sâmbete și plecă mai departe ajungând prin niște locuri, în cari se ridicau munții cu vârfurile ascunse în nori... Se

cățara fata — ca o pisică — de colțurile stâncilor, de rădăcinile și ramurile brazilor, ce eșeau din crăpăturile lor... păși pe malurile prăpăstiilor ce se deschideau mari, căscate — ca niște guri de iad — până 'n măruntaiele pământului. Orbecăi ea multă vreme și prin creierii munților, de i se rosesse opincile de fier și i se tocise toiagul de atâta frecătură de pietre, iar acum colțurile stâncilor îi scrijelau tălpile — ca cu cuțitul — de i se făcuseră tot o rană!!

Dar Dumnezeu, care nu uită nici odată pe cei necăjiți, o scoase cu bine și de prin aceste locuri.

Când ajunsese pe creasta celor din urmă munți și-și aruncă ochii înaintea văzu cu mulțumire, cum se întindea la poalele lor, o câmpie îmbrăcată într'un covor de iarbă verde.

Ajungând ea jos, la poalele munților, găsi un izvorăș a cărui apă argintie țâșnea dintr'o crăpăturică. Iși răcori sufletul pârjolit și însetat de atâta umblătură și porni pe o cărărușe, ce se ascundea prin iarba verde, moale și subțire—cumu-i firul de mătăasă— prin care se 'ngânau crăsteii și prepelițele.

Cărarea pe care o apucase o scoase tocmai la chilia *Sfintei Dumineci* ce se ridica în mijlocul unei pajiști.

Bătu în ușa chilioarei și *Sf. Duminică*, eșind afară și văzând trupul fetei numai pielea înșirată pe oase își dete cu gândul, că trebuie să fie vr'o ființă oropsită și făcându-i-se milă, o primi înăuntru.

Ii dete și Sf. Duminică un corn de prescură și un păhărel de vin, de-i mai prinse inima, iar mai pe urmă o întrebă de pricina rătăcirii prin acele locuri neumblate de ființă omenească.

Nu știu cum, dar fetei acum i se depănă prin minte tot firul amintirilor și-și văzu tot trecutul ei și unde o păli o jale și durere. de povesti toată istoria nenorocirei ei c'un glas tânguios și înneecat de lacrimi că și Sfânta Duminică, cât era de sfântă, nu mai putu și *buhni* într'un plâns jalnic, de le mureai de milă!...

După ce-și mântui fata povestea suferințelor ei, Sfânta — cu glas părintesc, blajin—îi zise:

— Multe ai îndurat... prin grele încercări ai trecut, până ai ajuns în aceste locuri... dar Dumnezeu și Maica Domnului nu te-au depărtat de sub aripa lor dumnezească și te-au îndreptat pe calea cea bună, ca să afli locul, ce-l cauți.

Mare blestem ai avut de ispășit pentru că și păcatul, ce ai săvârșit a fost mare!.. Căci nu te-ai mulțumit să vezi puterea bărbatului tău, ai voit să'l vezi și pe el *aidoma*... când Cel de sus rânduise, că fața lui să nu i-o poată vedea nimeni.

Bărbatul tău este *Soarele*.

La auzul acestor vești, fața se cutremură de măreția tainei ce-i muncise de multe ori mintea.

— Dragostea ți-a dat multă putere și ai avut multă stăruință de ai putut răsbate până aici. Mai ai încă o *duldură* și dacă vei eși de-asupra

și din aceasta, apoi suferințele tale vor lua capăt și vei duce iarăși viața fericită cu *acel* pe care-l cauți.

Locul unde iarba crește și în patru se împletește, și unde se află acum bărbatul tău Soarele, nu-i departe, e pe aici în apropiere. Mâini dimineață vom merge să ți-l arăt.

Toată noaptea biata fată n'a închis un ochiu de nerăbdare, așteptând să se facă ziuă, pentru a ajunge mai degrabă la locul pentru care ră-tăcise mai ca la o jumătate de viață.

A doua zi Sfânta Duminecă plecă împreună cu fata pe o cărăruie ce se întindea—ca un șarpe—prin iarba verde, cumu-i broatecul.

Se ridicară pe un povârniș și de acolo îi arătă într'o vâlcică ce li se desfacea înainte, o bisericuță de lemn înnegrit de vremuri!..

— Vezi bisericuța cea de vale? întrebă Sfînta pe fată.

Iaca! Acolo iarba crește și în patru se împletește.

Du-te și te apucă să strângi de prin prejurul ogrăzii ei iarbă și tot felul de floricele și să-i îmbraci pereții pe dinafară cu dânsule. Dar să bați de seamă, să nu care cumva să rupi vre-o floare din cele care sunt în ograda bisericuții, căci atunci te-ai prăpădit! Și după ce-i îmbrăca bisericuța frumos, să te ascunzi acolo undeva, c'are să vie *mama Soarelui* și are să se minuneze de podoaba ce-i face-o. Si are să strige pe *acel* ce i-a făcut mândrețea bisericii—că aceea îi biserica ei.—Tu atunci ai să ești din ascunzătoare și are să te întrebe cu ce dar să te dăruiască iar tu să nu-i ceri de cât pe fecioru-so.

Fata sărută mâna Sfintei, mulțumindu-i pentru învățătură și plecă repede la vale.

Când ajunse în apropiere de bisericuță, ce să vadă? Minune ne mai pomenită: iarba creștea, văzând cu ochii și se împletea în patru, cum fetele își împletesc șuvițele de păr. Stătu și fata pe loc și se minună mult de minunea asta.

Apoi se apucă la smuls iarba și la cules flori, cari numai de cât creșteau la loc și le așeza tot sarcini-sarcini, după aceea începu a le căra înăuntru ogrăzii, pentru a îmbrăca pereții bisericuței.

Când intră în ograda ei, o sumedenie de flori, unele mai frumoase de cât altele, începură a o striga:

— Fată, fetișoară, rupe-ne și pe noi, că iată ce frumoase suntem!..

Altele din altă parte tot așa: altele și altele de-așijderea...

Dar fata să făcu că nici le vede, nici le aude, și-și căuta de treabă înainte, cu toate că ele nu tăceau în ruptul capului, ba de la o vreme începură să-i sară pe dinainte ispitind-o să le culeagă.

Așa împodobi ea biserica de jur împrejur și până și pe acoperiș de era numai o verdeață: iar după ce sfârși, se piti și ea acolo într'un dos.

Nu trecu mult și veni și *mama Soarelui*. Când intră în ogradă, era o frumusețe și o *miroazună* (miros) de te-adormea.

Se opri și bătrâna în loc și se minună mult.

— Cine oare mi-a făcut podoaba și frumuseța asta? Să vie să'l dăruiesc cu orice dar va voi!

Atunci fata eși din ascunzișul ei și zise:

— Iată-mă, măicuță, eu am făcut.

— Ei! Cu ce să te dăruiesc pentru osteneala ce-ai pus'o, și plăcerea ce mi-ai făcut?

— De, cu ce măicuță, nu vreau altceva, de cât să-mi dai pe feciorul dumitale.

— Da să-ți dau altceva: averi, scumpeturi...

— Nu, și nu, măicuță, de cât pe feciorul d-tale.

— Atunci, hai în biserică.

Și intrând innăuntru îi zise:

— Iată, fecioru-meu sus deasupra ușilor împărătești, de-l vei ajunge al tău să fie—făcu maica arătându-i o icoană cu capul soarelui scăldat de raze.

Fata își puse toată nădejdea în bunătatea dumnezeiască și sări să-l ajungă.

Sări odată, nu-l ajunse. Sări de a doua oară, ceva mai sus ca întâi. Când de-a treia oară își puse toate puterile și sărind îl atinse cu vârful degetelor.

Atunci soarele se coborî jos și zise mamei sale:

— Alei! mamă ce-ai făcut de m'ai dat! Că dumneata m'ai născut și m'ai crescut, dar semn în obraz nu mi-ai făcut, pe când dânsa m'a fript, de mi-a rămas semn și azi.

Fata căzu cu fața la pământ și cu lacrimi în ochi îi ceru iertare. Atunci Soarele o sculă de jos și-o sărută iertând-o.

Mama Soarelui le dete binecuvântarea sa și ei se întoarseră iar în palaturile lui din innălțimile cerului.

Fata după aceea s'a mai dus prin satul ei, cât i-au mai trăit părinții care se bucurară că și-a găsit norocul.

Ș'ar fi trăind și azi împreună dacă fata n'ar fi făcut vr'una boacănă.

Și iacă așa de atunci a rămas Soarele c'o pată pe care-o văd și az cetitorii de stele, când se uită cu ochianul la el.

Iar eu încălecai pe-un fus, să trăiască cel ce-a spus.

Gara Zorleni.

T. POPOVICI.

CÂNTEC

*In unda apei, în codru verde,
In zilele cu soare pline,
De unde viu, pe unde trec,
Te văd pe tine.*

Și-'n zori de zi, și 'n toiul nopții,
 Și-'n diminețile senine,
 Și ori de câte ori sunt singur.
 Gândesc la tine.

Dau drumul gândului nebun,
 Să pribegească 'n lumi străine,
 Prin văi adânci, prin munți de piatră,
 Până la tine.

Și obosit, învins de dor,
 Îmi saltă pieptul de suspine,
 Când îmi revăd copilăria
 Alătura de tine.

De ce n'ascuți și nu 'nțelegi
 Cum valurile line
 Ne-ndeamnă 'ncet ca să pornim
 În ulte zări senine.

A. BOLINTINEANU.

CĂNTEC...

De va veni la tine dorul,
 Purtat pe-aripele de vânt,
 Aseultă-i toată povestirea
 Si nu-i rosti nici un euvânt...

Nu te'ntrista de jeluirea,
 Ce-o port în suflet eu amar,
 Și nici nu euteza s'o-'nlături,
 Căci e târziu... Ș'ar fi-'nzadar!..

Tu lasă-l, fruntea să-ți alinte,
 Să te dezmerde, să te'îmbie,
 Tu lasă dorul să te-alinte...
 Duios, ea pe-uneopil eu minte,

* * *

Căci cine știe cât în lume,
 Voi mai putea pași 'nainte!..

Doar timpul prinde-va să seurme,
Duios aducerile-aminte!..

Și poate-atunci eu-nfiorare,
Vei cerne-o lacrimă prin gene,
Și vei privi eu întristare,
Mormântul unui dus de-o vreme...

G. VLĂDESCU-ALBEȘTI.

CIUHUREZUL ȘI GRANGURELE

LEGENDĂ

Cică înaintea vreme, împăratul pasărilor era ciuhurezul. Da era nătâng, măi taică, nătâng de n'avea păreche și nuștia să păujească atâtea lighioni lăsate de Sfântulețul pe pământ. Azi așa, mâine așa, pasările se luaseră de gânduri.

Odată le strânge împăratul în șir și pleacă cu ele la o bătălie. Cum mergeau, vine o dihanie, ia o pasăre din fruntea șirului și-o mănâncă.

Chiu și vai pe bieteale pasări. Se duc și se jeluesc la moș Dumnezeu. Il chiamă :

— Păi bine, măi ciuhurezule, cică nu le păujești bine. Auzi că li-s'a micșorat șirul. Le-a luat una!

— Cum, Doamne, de unde-a luat?

— Din frunte.

— Păi ce-a căutat în frunte?

Il ceartă Cel de sus și de rândul ăsta și'l iartă.

În altă zi iar pornesc pasările la drum, în șir, unde s'or fi dus. La mijloc de cale, se repede altă dihanie și... harșt!... apucă pasărea din urmă. Împăratul, el știe ce-o fi lucrat, că nici n'a văzut.

Pasărilor, amărîte ca vai de ele, se plâng și de rândul ăsta Preaputernicului. Iar il chiamă înaintea tronului dumnezeesc.

— Auzi, mă, ce spun pasările?

— Auz, da' de unde a luat? Pe care?

— P'a din urmă.

— Păi, ce-a căutat în urmă?

Când l'aude Dumnezeu vorbind așa și de rândul ăsta, se face foc, îl dă afară din slujba de cinste ce-i încredințase și-l blesteamă :

— Tu, băiete, să fii de răsul tuturor pasărilor!

Apoi chiamă pe grangure, îl înbracă în haine mândre — așa cum e și azi — și il pune împărat în locul ciuhurezului. Vezi dumneata, ăsta s'a arăta mai isteț și mai priceput în cârmuirea împărăției atâtor viețuitoare.

Și — cică — d'atunci și până azi, împărat al pasărilor e grangurele... iar ciuhurezul toată ziua, și cât o fi lumea stă pitit și într'una îl tot gârâe pasărilor, râzând de el cum e mai rău. Pentru nemernicia lui, măi taică.

(Dela moș Marin Coșandă, de 93 ani, din Priboeni-Muscel).

C. RĂBULESCU-CODIN.

PRIMĂVERII

În raza ta-i puterea cea mai blândă:
Atinge doar țărana roditoare
Și ea palpită, azvârlind în soare
Prisos de viață nouă și plâpândă.

Cobori în sufletele pustiite
A'celor fără de noroc și parte,
Și din țărâna visurilor moarte
Tresar nădejdi de zile fericite...

Eu nu doresc nădejdi și visuri iarăși —
Să-mi cânți un cântec, dulce primăvară,
S'adorm ușor, în liniște de sară
Și nimenea să nu-mi fie tovarăș...

Duios și ne'nterupt să curgă cântul,
Să dorm în tihnă, fără nici un gând,
Și pe deasupra mea, din când în când,
Purtând miros de flori, să treacă vântul...

CORNELIA TEODORESCU.

REVISTA GENERALĂ

O nouă dramă istorică

D. Sever cavalier de Zotta, un tânăr cărturar bucovinean, apreciat până acuma numai în cercuri intelectuale restrânse, ca un cercetător al trecutului nostru istoric, tipărește la institutul «Minerva» o dramă istorică (în 3 acte și în versuri): *Vasile Lupu*. Piesa se vinde la toate librăriile din Capitală: prețul 2 lei.

În versuri corecte, uneori și avântate, într'o frumoasă limbă arhaică, po-trivită subiectului, se desfășoară în tablouri drama răsturnării lui Vasile Lupu, reprezentantul neo-boierimei fanariote, vrăjmășit de Gheorghe Ștefan, care ne pune'n fruntea nemulțumitei boierimi din țară, neaș românești. Vremea istorică este înfățișată fidel, după cele mai noi cercetări științifice, cari zmulg lui Vasile Lupu laurii unei domnii naționale și-l înfățișează în realitatea stăpânirii ambițioase, trufașe, imorale, streine de țară și de neam. Piesa nu e lipsită de momente dramatice și desfășurarea ei are multă mișcare de scenă. Sperăm că ea se va reprezenta în viitoarea stagiune a Teatrului Național și va avea succes pentru adevărul fondului istoric și pentru momentul național care însuflețește întreaga piesă.

Curs de stenografie

D. H. Stahl, stenograf-revizor al Camerei, cunoscut prin zeloasa d-sale activitate, deșusă în revista «Stenograful», pentru care a făcut și jertfe materiale însemnate, lucrează acuma la un «Curs complet de Stenografie cu vocale», din care a apărut partea I: «*Stenografia corespondențială*». Este o publicație metodică, foarte clară, a cărei utilitate practică o vor aprecia toți aceia cari înțeleg marea importanță a scrierii prescurtate. Prețul cărții e 1 leu 50 b. ; se găsește la principalele librării și la autor (str. Isvor, 139).

Un almanah bucovinean

Academia ortodoxă din Cernăuți, trainicul așezământ cultural de învățătură pravoslavnică, sărbătorește printr'un *Almanach jubilar* împlinirea celor douăzeci și cinci de ani ai vieței sale. Un volum într'adevăr elegant, numărând peste o sută cinci-zeci de pagini, adună între cele două scoarțe poezii de d-nii Loichiță, Bumbac, Calmuțchi, Morariu, Cotruș, Cocărlă-Leandru și Murășan; frumoase bucăți de proză literară datorite d-nilor Slavici, Torouțiu, Daianu, Cotos, Greciuc, Agârbiceanu, Grămadă; contribuții științifice iscă-lite: Voiutschi (profețiile mesianice din Pentateuh), Isopescu (Ceva despre limba și literatura coptică), Pușcariu (privire generală asupra literaturii noastre până la 1905), Dan (un odor din mănăstirea Sucevița), Gherman (în secolul electricității), Tarangul (doctrina S. Ireneu despre biserică). Intregul mănunchiu de harnice lucrări dă mărturie îmbucurătoare despre munca fraților Bucovineni, pe cari dorim să-i putem vedea mereu năzuind cu îndărătnicie nobilă spre ținta mult visatei noastre unități culturale.

Literatură aromână.

Domnul Per. Papahagi, care prin temeinicele sale contribuții la studiul filologiei românești și-a cucerit un loc de frunte în șirul învățaților noștri, scoate la iveală într'un volum cuprinzător, ieșit de sub teascurile tipografiei Carol Göbl, o *treime de scriitori Aromâni din veacul al XVIII*, Cavalioti, Ucuta și Daniil, întâiul și cel din urmă cunoscuți mai mult pe de asupra în lumea cărturarilor noștri, al doilea descoperit abia de curând la Bitolia

de către părintele Porfirescu. După o introducere bogată în fapte și vederi lămuritoare asupra mișcării culturale a Românilor Macedoneni, în mijlocul cărora Cavaloti, Ucuta și Daniil răsar ca niște luceferi deschizători de cale acum aproape două veacuri, — d. Papahagi dă *ediția foarte îngrijită*: a cărții lui Ucuta (*Noua Pedagogie*, Abecedar ușor, tipărit la Viena, 1797, în aromână, cu litere grecești) și a *Invățăturii introducătoare* datorite lui Daniil Moscopoleanul, reproducând și toate cuvintele aromâne din vocabularul lui Cavaloti. Cu acest prilej Istoria noastră literară dobândește un adaos prețios, legăturile neamului românesc până la „cele” mai îndepărtate hotare în spațiu se destăinuiesc sub o lumină puternică, strădania din trecut încetează de a mai părea singuratică și răzleață din clipa când o nouă dovadă pune mai presus de ori-ce îndoială că «nici odată simțirea națională n'a fost adormită la Aromâni», că în tot lung și largul pământului nostru *acelaș gând rodilor* a încolțit pretutindenea în mințile frunțașe, sporind an cu an și pregătind fără greș unirea cugetelor.

D. Papahagi are drept la toată recunoștința pentru lucrarea sa, nespus de binevenită, mai ales acum, în vremuri când Aromânii se învrednicesc mai mult de o *solicitudine adevărată* și stăruitoare din partea fraților de la Miază Noaptea Dunării.

Reviste românești

Insemnăm din cel mai proaspăt număr al «*Răvașului*» dela Cluj: urmarea studiului istoric al d-lui Ștefan Pop asupra participării neamului nostru de pe vremuri la Conciliul din Florența; — paginile d-lui Iuliu Florian, sub titlul atrăgător de: științele naturale și credința; — și apoi un articol în amintirea de curînd răposatului frunțaș al României de peste munți, Alexandru Mocsonyi.

*

«*Cultura Română*» pe lunile Ianuarie-Martie cuprinde un șir întreg de articole sub iscălitura d-lui Găvănescu. Cel dintâi, un adevărat studiu asupra *Monismului moral*, sfârșește cu înălțătoarea mărturisire de credință: «idealurile... omenirii sunt realizabile, au putere cosmică». Un al doilea cu titlul: *Pedagogie humoristică* și al treilea: *Cum scade prestigiul autorității publice?* se învrednicesc în deosebi cu activitatea d-nului Haret ca ministru de Instrucție publică.

Un mare neajuns al vieții politice din Franța

Numărul dela 15 Martie 1909 al cunoscutei publicații franceze «*Revue de Paris*» tipărește un articol neiscălit sub titlul: *Député d'Arrondissement*. Sunt aproape trei-zeci de pagini pline de amănunțimi asupra mijloacelor electorale prin care se cuceresc mandatele pentru Cameră în Franța. Purtările, crezul politic, nădejtile trufașe, schimbările sufletești pe care le străbate, filozofia de viață la care ajunge în cele din urmă un «ales al națiunii» în provincie, sau chiar la Paris, — toate acestea sunt zugrăvite la rând și alcătuesc un adevărat roman trăit aievea, cu întorsături neașteptate, cu priveliști larg deschise, cât poate cuprinde ochiul, și cu apucături piezișe, care se pierd în umbra cluburilor de căpătuială.

Vânătoarea după scaune deputătești se dă cu acelaș alai și sgomot ca în toate țările democratice: uneltiri pe sub ascuns, fângăduințe și slujbe în schimbul votului. *încercări de a ponegri cu orice preț pe adversarul politic, demagogie nerușinată la tribună*, — prin aceste mijloace se netezesc drumurile cari duc la Camera din Paris. În Capitală, dorul de a răzbi cât mai sus, de a câștiga bani cât mai mulți, de-a prelungi cât mai lung pe viitor mandatul ajunge singura îndeletnicire de seamă. *La marile nevoi ale țării nu se gândeste aproape nimenea, cugetul fie-cărui din cei aleși rămâne ținut în lumea de furnicar a măruntelor trebuințe omenești.*

În acest noian de ticăloșie crescândă, pornirile câtorva singuratici, cari vin cu drag de muncă și cu cea mai luminoasă înțelegere a menirii lor, nu ajută nimic, precum este și firesc... Iar în scurtă vreme, toți legiuitorii, — cu foarte rare abateri ce pot fi numărate pe degete, — se dau la brazda cămătăriei politice, pentru care își închipue că sunt chemați.

În sufletul democrației franceze, adevăratul simț al datorii cetățenești apune pe zi ce merge, iar egoismul de fiară sălbatică își făurește cercurile de oțel în jurul fie-cărui om, zdrobind legământul obștesc pe care se întemeiază propășirea neamurilor.

Foloasele cărții

Adeseori s'au purtat războaie necruțătoare împotriva slovei tipărite. — «Cuprinsul cărților este o sarcină primejdioasă pentru mintea omenească; el desobișnuiește simțurile de a păstra legături necurmte cu lumea dinafară, îngreuiază cugetul, schimbă înfățișarea lucrurilor, trândăvește închipuirea și o despoaie de toată bogăția mijloacelor ei firești. Omul trăit în haosul buimăcitoarei învățături de carte, primește fără nici un fel de alegere tot soiul de cunoștințe, pe care nu caută să le pătrundă ci le asvârle clae peste grămadă în hambarul neîntocmit al sufletului său».

Acesta e pomelnicul întreg de învinovățiri ce s'au adus cărții, nu totdeauna pe nedrept. În *Revue de Métaphisique et de Morale* (Mart. 1909), J. Tannery cearcă să răspundă câtorva din ele într'un articol intitulat: *Pour la science livresque*. E foarte adevărat, mărturisește chiar dânsul, că mai presus de cunoștințele câștigate se ridică însăși cercetarea, lupta iscusită pentru noi dobândiri; mijloacele întrebuițate, calea bătută *către descoperire*, prețuesc în sine mai mult ca descoperirea. Totuși *cartea, păstrătoare de lucruri știute, rămâne puntea de mijlocire între lumea cercetătorilor ce năzuesc mereu către mai mult și între oamenii obicinuiți, care se îndestulează cu adevărul câștigat și nu vor să afle cum sau ce se va cuceri mai departe. Între uneltele pedagogice, cartea este cea mai puțin costisitoare; cu ajutorul neconținut al faptelor din lumea reală ea dă roade bogate, cuprinsul ei se lămurește pe deplin, iar deprinderea, foarte rară în vremile noastre, de ași închipui cineva lumea sub o înfățișare științifică, preface în bine chipul de a lucra ca om în toate ramurile vieții.*

GOETHE.

Cugetări în proză.

Două puteri pacinice sunt pe lume : dreptul și cuviința.

*

Față de marile însușiri ale cuiva nu rămâne altă mântuire de cât dragostea,

*

Purtările sunt oglinda în care fiecare om își arată chipul.

*

Primejdios e tot ce desrobește sufletul, fără ca să ne mijlocească puțința cârmuirii de sine.

*

Numai oamenii de muncă înțeleaptă, cari cunoscându-și destoinicia o întrebuințează cu măsură și chibzuială, pot ajunge departe în lume.

*

Avântul pe care-l trezește în suflet, este cel mai prețios dar al istoriei.

*

Ochianele și microscopul zăpăcesc de a binelea judecata omenească limpede.

*

Zăpada este — o neprihănire mincinoasă.

*

În tot ce făptuește omul sau firea, scopul este mai cu seamă vrednic de luare aminte.

RĂSPUNSURI

D-lui *Grion*. — Sonetul e bine ticluit, ca versificație ; măsură dreaptă, pe alocurea limbă curgătoare : — ar putea să fie totuși mai bogat.

Elena Cehowschi (Gura Humorului). — Imnul domniei-voastre nu se desfășură deopotrivă de armonios până la sfârșit. Neteziți cele câteva neîngrijiri, alungați cuvintele care se repetă supărător și atunci ne vom rosti.

E. Iosif. — Am primit cele opt versuri șăgalnice. Ne vine greu să judecăm numai după ele : sunt prea puțin caracteristice pentru chipul Dv. de a scrie. Dacă voiți, mai trimeteți, — am dori să ne facem o părere.

D-lui M. Lungianu (Rucăr). — Vă mulțumim pentru noua colaborare : Se va tipări în cel mai apropiat număr.

D-lui dr. Ant. (Pitești). — Am primit. Vom răspunde. Deocamdată mulțumiri pentru bunăvoința d-v.

D-lui C. Spirid. (Pomârla). — Dați pace poetului ! De ce-l urmăriți cu atâta îndărătnicie ? E așa de sarbăd, în cât ne întrebăm prin ce minune s'a învrednicit el de atenția domniei-voastre !

D-lui C. Znag. — Insușiri aveți, — dar lipsește mișcarea sufletului. Lucrați mai departe. Noi vă primim bucuros ; pastelul de seară, cu mici îndreptări, poate vedea lumina. Un sfat, pe care ni-l îngăduie bătrânețea noastră : nu arătați nici odată semne de nerăbdare. Izbânzile mari se cuceresc pe încetul.